

¹ Sinan ÖZALP

¹ Hüseyin Mete TANIR

² Halil ILGIN

³ Ahmet KARATA

⁴ Bade ILGIN

¹ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Eskişehir

² Bahçe Devlet Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Osmaniye

³ Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, Düzce

⁴ Osmaniye Devlet Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Osmaniye

Submitted/Başvuru tarihi:
01.02.2011
Accepted/Kabul tarihi:
05.04.2011
Registration/Kayıt no:
11 02 129

Corresponding Address
/Yazışma Adresi:

Dr. Ahmet Karata
Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum AD, 81600, DÜZCE.

e-mail:
akaratas1973@hotmail.com

© 2012 Düzce Medical Journal
e-ISSN 1307- 671X
www.tipdergi.duzce.edu.tr
duzcetipdergisi@duzce.edu.tr

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp ve Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar ve Aile Planlaması Konusundaki Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi

Evaluation of Knowledge and Attitude of Eskisehir Osmangazi University Medical and Agricultural Faculty's Students on Sexually Transmitted Diseases and Family Planning

ÖZET

Amaç: Tıp ve Mühendislik fakültesi öğrencileri arasında Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) ve Aile planlaması (AP) konusundaki tutum, davranış ve bilgi düzeylerini değerlendirmek.

Yöntem: Çalışmaya toplam 208 öğrenci dahil edildi. 72 öğrenci Tıp fakültesinden, 136 öğrenci mühendislik fakültesinden idi. Katılımcılara CYBH ve AP ile ilgili 18 sorudan oluşan bir anket yapıldı.

Bulgular: Öğrencilerin % 98.6'sı HIV/AIDS hakkında bilgi sahibiydi. En az bilinen CYBH gonore (%12.5) idi. Tıp öğrencileri mühendislik öğrencilerine göre gonore hastalığı hakkında daha bilinçliydi (%22.2 ye karşı %7.4, p<0.01). Tüm öğrencilerin %48.1'i koitus interruptusun (CI) etkin, modern bir kontraseptif yöntem olduğunu düşünüyordu.

Sonuç: Araştırma sonuçları üniversite öğrencilerinin CYBH ve etkili AP yöntemleri hakkında daha fazla bilgilendirilmeye ihtiyaç duyduğunu göstermiştir.

Anahtar kelimeler: CYBH, Aile planlaması, Kontrasepsiyon, Üniversite öğrencisi.

ABSTRACT

Purpose: The aim of this study was to evaluate attitude and level of knowledge of the students from faculty of medicine and engineering about sexually transmitted diseases (STDs) and family planning (FP).

Methods: A total number of 208 students (72 medical faculty and 136 from faculty of engineering) were included into the study. A questionnaire, composed of 18 questions regarding STDs and FP was conducted.

Results: Most of the students (98.6%) were aware of HIV/AIDS. The least known STD was gonorrhea (12.5%). Medical students were more aware of gonorrhea, compared to other group (22.2%vs7.4%, p<0.01). Of all students, 48.1% thought that coitus interruptus (CI) was an effective modern contraceptive method.

Conclusion: The research results showed that the university students were needed more information about STD and effective FP methods.

Key words: STDs, Family planning, Contraception, University student.

GİRİŞ

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH); kişiden kişiye cinsel temas aracılığıyla ile geçen enfeksiyonlardır. Etken, kan, semen, diğer vücut sıvıları veya enfeksiyonlu vücut alanı ile direkt temas sonucunda geçmektedir. Yirmiden fazla CYBH ajanı bulunmaktadır. Klamidya, Trikomonas, Human Papilloma Virüsü (HPV) enfeksiyonu, Sifiliz, Gonore, Kandida, Herpes, Hepatit B,C ve AIDS bu hastalıklardan bazılarıdır (1). Bilinen bir hayvan rezervuarı yoktur. Bu nedenle asemptomatik taşıyıcı kişiler en önemli kaynaktır. Etken ne olursa olsun, cinsel yolla bulaşan hastalıkların en sık rastlanan üç klinik bulgusu mukopürülan üretrit/servisit, genital ülser ve sifililerdir (1).

Son yıllarda CYBH görülme sıklığı artmıştır. Bu artışa cinsel olgunluk yaşının küçülmesi, evlilik öncesi cinsel ilişkinin yaygınlaşması önemli katkıda bulunmaktadır. Ulaşım imkanlarının artmasına paralel olarak evlilik dışı cinsel ilişki ve partner sayısı da artmaktadır. Doğum kontrol yöntemlerinin gelişmesi,

bazı hastalıkların tedavilerinin mümkün olması ile geli en yalancı güven hissi CYBH'ların görülme sıklı nı arttıran di er faktörlerdir (2).

Genellikle genç eri kinler risk altında olmakla birlikte CYBH en çok 15-49 ya grubu insanlarda görülmektedir. Sık görülmeleri, zor tanı konabilmesi ve tedavi edilmedikleri zaman ciddi komplikasyonlara yol açmaları nedeni ile insan sa lı ı açısından çok önemli bir yere sahiptirler. Erken ya ta cinsel ili kiye ba layan ki iler arasında eksik ve yanlı bilgiler bu hastalıkların önlenmesinde zorluklara neden olmaktadır.

Aile Planlaması (AP) uygulamalarının önemli bir boyutu, kadın sa lı nı yakından ilgilendiriyor olmasıdır. Uygulanacak yöntemin seçiminde tercihin bilinçli yapılması, gebelikler arasında yeterli sürenin bırakılması gibi konular sa lık düzeyinin bireysel ve toplumsal bazda belirlenmesinde rol oynamaktadır (3). istenmeyen gebelik ve do umların önüne geçmek için elde etkili yöntemler varken, hizmetlerden habersiz olma, toplumsal baskılar, dini inanı lar vb. nedenlerle istenmeyen gebelikler hala ölkemizin önemli sa lık sorunlarından birisini olu turmaktadır. Ülkemizde AP konusunda yeterli sayılabilecek hizmet sunumuna kar nın etkili yöntem kullanma oranının dü ük olması (%42.5 ve etkisiz yöntem kullanımının önceki yıllara oranla artmı olması (%28,5), nüfus içinde önemli bir paya sahip olan gençlere yönelik cinsellik ve AP konusunda yeterince bilgilendirme yapılmadı mı dü ündürmektedir (4). Cinsel ya amda istenmeyen gebelikle kar ıla ıldı nda gençler son çare olarak sa lık açısından riskler ta ıyan isteyerek dü ük tercihini kullanabilmektedir. Ülkemizde a ırı do urganlık hala önemli sa lık sorunlarından biridir. Türkiye Nüfus Sa lı ı Ara tırma (TNSA) 2003 verilerine göre toplam do urganlık hızı %2.23'tür (4). Çalı mada üniversitemizin sa lık alanı ile sa lık alanı dı ndaki fakültelerinde ö renim gören ö rencilerin CYBH ve aile planlaması hakkındaki bilgi düzeylerinin saptanması, bu bilgi düzeyine üniversite e itiminin ne ölçüde katkı sa ladı nı ve bu bilgilerin nasıl artırılabilce inin ortaya konulması amaçlandı.

Tablo 1: Ö rencilerin cinsel yolla bula an hastalıklar, aile planlaması ve korunma yöntemleri hakkında bilgiyi alma kaynakları.

Bilgi Kaynağı	Sayı	%
Gazete- Dergi	163	33.8
Televizyon	111	23.0
İnternet	91	18.9
Arkadaş	90	18.7
Bilgi Yok	15	2.9
Danışma Merkezi	12	2.4

GEREÇ ve YÖNTEM

Bu çalı ma, CYBH konusunda üniversite ö rencilerinin görü lerini saptamayı amaçlayan tanımlayıcı türde bir ara tırmadır. Eski ehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Mühendislik Fakültesinde okuyan, (seçilen fakültelerin birinci sınıflarında okuyan ö renciler çalı ma dı nda tutulmak ko uluyla) ikinci ve üçüncü sınıf 208 ö renci bu ara tırmanın evrenini olu turmaktadır. Ara tırmanın katılım hızı %78.0 (n=208)'dir. 58 ö renci veri toplama döneminde derse girmeme, ara tırmaya katılmayı istememe nedeniyle ara tırma dı nda kalmı tır. Veriler, toplam 18 soru bulunan anket formu aracılı ı ile toplandı. Ara tırma formunda ö renci ve ailelerine ili kin tanıtıcı sorular (ya , cinsiyet, medeni durum, anne-baba ö renimi, cinsel tercih durumu) ve CYBH (HIV/AIDS, bel so uklu u, frengi, idrar yolu iltihabı, hepatit B, C, vajinal mantar, vajinit, cinsel organ uçukları ve cinsel organ si illeri) konusundaki bilgileri irdelendi.

Ara tırma için Üniversite Etik Kurulu'ndan izin alındı. Soru formları, ders bitiminde ilgili ö retim üyesinden izin alınarak gözlem altında ö rencilere ara tırmanın amacı ve isim belirtmemeleri açıklandıktan sonra uygulandı. Veriler SPSS 11.0 istatistik paket programına kayıt edildi. istatistiksel de erlendirmede independent t test uygulandı. p<0.05 de eri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Ara tırmaya katılan ö rencilerden (%48.1) erkek, (%51.9) kız olup, ya ları 17- 25 (20.3±1.6) arasında de i mekte idi. Ara tırmaya Tıp Fakültesi'nden 72 (%34.6) ve mühendislik fakültesinden 136 (%65.4) ö renci katılmı tır. Gençlerin %41.8'si en uzun süre Ege bölgesinde ya adı nı, %44.2'si yurttan ikamet etti ini belirtmi tir. Ö rencilerin %38.9'unun annesinin lise mezunu, %40.4'ünün babasının yüksek okul mezunu oldu u ö renildi.

Korunma yöntemleri hakkında bilgiyi alma kaynakları soruldu unda; Ö rencilerden 163'ünün (%33.8) gazete ve kitap, 111'inin (%23) televizyon,

Tablo 2. Farklı iki fakültedeki ö rencilerin CYBH hakkında bilgi düzeylerinin kar ıla tırılması. (CYBH; Cinsel yolla bula an hastalık, HPV; Human papilloma virus)

	Bilgisi olan						p
	Tıp		Mühendislik		Toplam		
CYBH	n	%	n	%	n	%	
Genital Sigil (HPV)	31	43.1	46	33.8	77	37	
Hepatit B, C (Sarılık)	51	70.8	101	74.3	152	73.1	>0.05
Mantar (Kandidiazis)	37	51.4	83	61	120	57.7	
Bel Soğukluğu (Gonore)	16	22.2	10	7.4	26	12.5	<0.05
Genital Herpes	18	25	24	17.6	42	20.2	
HIV/AIDS	71	98.6	134	98.5	205	98.6	>0.05

Tablo 3: Farklı iki fakülte'deki öğrencilerin kontraseptif yöntem bilgi düzeylerinin karşılaştırılması.

	Bilgisi olan				Toplam	
	Tıp		Mühendislik			
Kontraseptif Metod	n	%	n	%	n	%
Oral kontraseptif	70	97.2	125	91.9	195	93.8
Kondom	58	80.6	89	65.4	147	70.7
Rahim içi araçlar	51	70.8	87	64	138	66.3
Geri çekme	35	48.6	65	47.8	100	48.1
Takvim	32	44.4	28	20.6	60	28.8
Tüp ligasyonu	34	47.2	44	32.4	78	37.5
Aylık veya üç aylık enjeksiyon	34	47.2	57	41.9	91	43.8
Diyafram	13	18.1	6	4.4	19	9.1
Cilt altı implant	12	16.7	16	11.8	28	13.5
Fital	9	12.5	5	3.7	14	6.7
Jel	7	9.7	7	5.1	14	6.7
Köpük	4	5.6	4	2.9	8	3.9

91'inin (%18.9) internet, 90'nin (%18.7) arkadaşları, 12'sinin (%2.4) danışma merkezinden bilgilendikleri tespit edildi (Tablo 1).

Öğrencilere CYBH'ların neler olabileceği sorulduğunda; 205'i (%98.6) HIV/AIDS'i, 152'si (%73.1) Hepatit B'yi, 42'si (%20.2) Genital Herpes'i, 26'sı (%12.5) Gonore'yi bildiklerini ifade ettiler. CYBH hakkında bilgi düzeyleri bakımından öğrenciler arasında istatistiksel farklılık saptanmadı. Öğrencilerin CYBH hakkında bilgi düzeyleri Tablo 2'de sunuldu.

Araştırma grubunda öğrencilerin %33.7'sinin daha önce cinsel deneyim yapıp, cinsel yönden aktif olan 67 kişinin (%32.2) ilk cinsel deneyimlerini ortalama 17 yaşında yapıldığı öğrenildi. %18.3'ünün birlikte olduğu arkadaşıyla cinsel ilişkiyi yaptı saptandı. Korunma yöntemleri hakkındaki bilgisizliklerinden dolayı %3 oranında istenmeyen gebelik yaşandı saptandı. Cinsel aktif olan grubun %50'sinin tek bir arkadaşıyla %56.1'inin birden fazla kişiyle cinsel ilişki olduğu, %97'sinin cinsel ilişki sırasında korunmadığı, %3'ünün korunma yöntemi belirlenmediği belirlendi. Cinsel aktif grubun %74.2'sinin korunma amacıyla kondom kullandığı tespit edildi.

Tıp öğrencilerinin genel olarak aile planlaması yöntem bilgileri diğer öğrencilerden daha fazla saptandı. Aile planlaması yöntemleri içinde en çok bilinen doğum kontrol hapı (%93.8) olup bunu ikinci sırada kondom (%70.7) izlemekteydi. Öğrencilerin bildikleri kontraseptif yöntemler ve bilgi düzeyleri Tablo 3'de sunuldu.

TARTI MA

Araştırma popülasyonunda cinsel yönden aktif olan 67 kişinin (%32.2) ilk cinsel deneyimlerini ortalama 17 yaşında yapıldığı öğrenildi. AP ve CYBH konusunda eğitim almalarının lise yıllarından önce başlaması gerektiğini göstermektedir. Dönmez ve ark.(5)'nin Akdeniz Üniversitesi Turizm Yüksek Okulunda yaptığı bir çalışmada, öğrencilerinin en az %57'sinin cinsel olarak aktif olduğunu saptanmıştır. Bu çalışmada da cinsel ilişki bulunma oranı dikkati çekecek derecededir.

Çalışmamızda öğrencilerin CYBH ve AP hakkında bilgiyi %33.8 gazete ve kitaplardan %2.4 oranında danışma merkezinden aldığını saptandı. Güler ve ark. (6) çalışmalarında, öğrencilerin bildikleri kaynaklar arasında ilk sırayı radyo ve televizyonun aldığını saptamışlardır. CYBH ile ilgili bilgiyi televizyondan ve arkadaşlarından almış olmaları, cinsellikle ilgili konuların aile içinde rahat bir şekilde konuşulmadığını düşündürülebilir. Ayrıca üniversite bünyesinde Gençlik Danışma Birimi (GEDAB) bulunmasına karşın bu birime başvuru ve buradan bilgi alma oranının düşük olduğu gözlemlendi.

CYBH hakkında bilgi düzeylerinin araştırıldı bir çalışmada Aras ve ark. (7) öğrencilerin %89.5'i HIV/AIDS'i, %36.2'si gonoreyi, %7.3'ü genital herpesi bilmekteydi. Türkiye'de ve dünyada yapılan çalışmalarda adolesanların en çok bildikleri CYBH olarak HIV/AIDS rapor edilmiştir. Literatüre bakıldığında üniversite öğrencileri arasında, medyanın etkisi yanında HIV/AIDS'in ölümcül bir hastalık olması nedeniyle daha fazla bilgiye sahip oldukları görülmektedir. Orta-düşük sosyoekonomik düzeydeki gençlerde %64, yüksek sosyoekonomik düzeydeki gençlerde %97.7 oranlarında en fazla bilinen CYBH, HIV/AIDS'dir (8-10).

Çalışmamızda, CYBH konusunda ve AP alanında kız ve erkek öğrencilerin bilgi düzeyleri yönünden gruplar arasında farklılık bulunmadı. Aynı şekilde her iki fakülte öğrencileri arasında CYBH hakkında bilgi yönünden istatistiksel açıdan önemli bir farklılık bulunmadığı görüldü. En çok bilinen hastalıkların AIDS, hepatit, candidiasis olduğu görüldü. En çok bilinen CYBH ise %98.6 ile HIV/AIDS saptandı. Halk sağlığı açısından önemli olan Hepatit B'nin, öğrencilerin %73.1'i tarafından cinsel yolla geçen bir etmen olarak ikinci sırada bilmeleri olumlu bulundu. AP yöntemi olarak öğrencilerce en çok bilinen yöntem %93.8 OKS, %70.7 Kondom ve %66.0 RA saptandı. Bu konuda yapılan diğer çalışmalarda da benzer sonuçlar belirtilmektedir (8,9). Gençler her ne kadar modern AP yöntemlerini bildiklerini ifade etmiş olsalar da bu yöntemlerin etkilerini değerlendirmeleri

istendi inde oldukça yetersiz sonuçlarla karşılaştı. Fital, jel, diyafram ve norplant gibi yöntemlerin çoğunlukla gençler tarafından bilinmedikleri, kondom gibi hem AP hem de CYBH'lerden korunmada çok önemli olan yöntemin gençlerin yaklaşık üçte biri (%29.3) tarafından bilinmediği dikkat çekici bulundu. Aydın ve ark.(11) Erciyes Üniversitesi son sınıf kız öğrencileri ile yaptıkları bir çalışmada; öğrencilerin %63.7'si OKS, %58'i RA, %53.3'ü prezervatif, %20'si takvim yöntemini bildiğini saptamışlardır. Biz çalışmamızda grubumuzun AP konusunda daha bilgili olduğunu gözlemledik. Sonuçlara bakıldığında öğrencilerin modern kontraseptif yöntemler hakkında bilinçli olduğunu düşündürmesine karşın tüm öğrencilerin %48.1'i geri çekme metodunu etkin bir kontraseptif yöntem olarak bildiğini saptandı. Öğrencilerin CYBH konusunda bilgilendirilmesinin önemli olduğu, bu konuda yeterli bilgisi olmayan bireylerin hastalıklara yakalanma ve yayma riskinin yüksek olduğunu bilinmelidir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda CYBH ve AP yöntemlerinin bir arada algılanmadığı ve gençlere yapılacak eğitimlerde CYBH ve AP yöntemlerinin bir bütün halinde verilmesinin daha yararlı olacaktır. Türkiye'de gençlik danışmanlığı ve sağlık hizmeti veren merkezler mevcuttur, fakat bu tür organize çalışmaların yaygın olmadığı bilinmektedir. Bu merkezlerde cinsel gelişim ve cinsel sağlık danışmanlığı kapsamında, CYBH ve korunma yolları ele alınmaktadır (12). Cinsel yolla bulaan enfeksiyonlardan korunmak ve bireylerde sağlıklı cinsel davranış geliştirebilmek amacıyla üreme sağlığı-cinsel sağlık konularına özgün eğitim kapsamında daha fazla yer verilmelidir. Öğrencilerin sağlık personeline başvurarak bilgi almak istemeleri beklenmekle birlikte, sağlık personelinin de öğrencilere bilgi vermesi gerekmektedir. Cinsel sağlık konusundaki tabuların ortadan kaldırılması, yanlış davranış ve değerlerin düzeltilmesi için ortaöğretim ve üniversitelerde tüm öğrencilere yeterli bilgi ve eğitim sağlayabilmek için, bu eğitimlerin özgün eğitim kapsamında zorunlu olması yararlı olacaktır. Bu nedenle üniversite gençlerine yönelik düzenli olarak aile planlaması ve bulaıcı hastalıklar hakkında ve sürekli eğitim programı oluşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Workowski KA, Berman S: Sexually transmitted diseases treatment guidelines; Centers for Disease Control and Prevention (CDC). 17;59(RR-12):1-110,2010.
2. Seidman SN, Rieder RO: A review of sexual behavior in the United States. Am J Psychiatry. 151:330-341,1994.
3. Leland NL, Barth RP: Gender differences in knowledge, intentions, and behaviors concerning pregnancy and sexually transmitted disease prevention among adolescents. Journal of Adolescent Health. 13(6):589-599,1992.
4. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2003, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Ankara, Ekim 2004.
5. Dönmez L: Akdeniz Üniversitesi Turizm Yüksek Okulu ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Cinsel Tutum ve Davranışları. HIV/AIDS Dergisi. 4(2),147-151,1999.
6. Güler N, Bekar M, Ulusoy H: Lise Öğrencilerinin HIV/AIDS Konusundaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi. HIV/AIDS Dergisi. 7(3):87-91, 2004.
7. Aras F, Orçin E: Dokuz Eylül Üniversitesi Öğrencilerinin Cinsel Bilgi, Tutum ve Davranış Özellikleri. Sağlık ve Toplum. 14(1):78-87, 2004.
8. Kapamadzija A, Bjelica A, Segedi D: Sex Knowledge and Behaviour and Contraception. Med Pregl. 54(1-2):53-57,2001.
9. İğün M, DüNDAR PE, Doğançacı YG, Dalgıç A, Gürgen G: Celal Bayar Üniversitesinde Bir Grup Öğrencinin Aile Planlaması ve Cinsel Yolla Bulaan Hastalıklar Konusundaki Bilgi Düzeyleri. TAF Prev Med Bull. 4(2):66-78,2005.
10. Deniz Ü, Kurt M, Önder ÖR, Acuner AM: Cinsel yolla bulaan enfeksiyonlar konusundaki üniversite öğrencilerinin görüşleri. Türk HIV/AIDS Dergisi. 7:63-68,2004.
11. Aydın T, Aykut M, Öztürk Y: Erciyes Üniversitesinde Okuyan Son Sınıf Kız Öğrencilerin Ana-Çocuk Sağlığı Konusundaki Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi. Kayseri III. Halk Sağlığı Günleri. Gençlerin Sağlık Sorunları. Erciyes Üniversitesi Yayınları. No:46:s.206-211,1993.
12. Yıldırım G, Turaçlar N, Bakır A: Sivas ili Ana-Çocuk Sağlığı Merkezine Başvuran Kadınların Aile Planlaması Yöntem Tercihleri ve Etkileyen Faktörler. Cumhuriyet Tıp Dergisi. 25(3):99-104,2003.